

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICI DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Tefik İŞLEYEN

Erzurum Atatürk Üniversitesi, KKEF, tisleyen@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Betül KÜÇÜK

Bayburt Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, betulkucuk@bayburt.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Çalışmanın örneklemini Bayburt Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören toplam 140 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) Sözel Forma-A ve Şekilsel Form-A" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 18.0 paket programı kullanılarak iki yönlü ANOVA, bağımsız t testi ve Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Torrance yaratıcı düşünme testinin sözel kısmında yer alan sözel akıcılık, sözel esneklik ve sözel orijinallik puanları arasında öğretmene adaylarının cinsiyetleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken, bölümleri açısından her biri için Sınıf Öğretmeni adaylarının lehinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Torrance yaratıcı düşünme testinin şekilsel kısmında ise şekilsel formun alt boyutları olan orijinallik, başlıkların soyutluğu ve erken kapamaya direnç puanları arasında öğretmen adaylarının cinsiyetleri ve bölümleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, akıcılık ve zenginlik(detaylandırma) puanlarının sınıf öğretmeni adayları lehinde anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme, öğretmen adayı

EXAMINING PROSPECTIVE TEACHERS' LEVEL OF CREATIVE THINKING IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

The aim of this study is to examine prospective teachers' level of creative thinking in terms of different variables. The sample of the study is composed of a total of 140 prospective teachers who are studying at the Department of Primary Education and the Department of Science Education in Bayburt University. "Verbal Form-A and Figural Form-A of the Torrance Test of Creative Thinking" were used as the data collection tool in the research. SPSS 18.0 package program was used in analyzing the data. Two-way ANOVA, independent t-test and Mann-Whitney U Test were conducted. According to the data, no significant difference was found among prospective teachers' scores regarding verbal fluency, verbal flexibility and verbal originality, which are included in the verbal form of the Torrance Test of Creative Thinking, in terms of their gender whereas a significant difference was found in each of this items in favor of prospective classroom teachers in terms of their department. No significant difference was found among prospective teachers' scores in originality, abstractness of titles and resistance to premature closure, which are the sub-dimensions of the figural form of the Torrance Test of Creative Thinking, in terms of their gender and department whereas a significant difference was found their scores regarding richness (elaboration) in favor of prospective elementary teachers.

Keywords: Creativity, Creative Thinking, Prospective Teacher

Giriş

Teknolojinin hayatımızda büyük bir yer kaplamasıyla birlikte günlük hayatta yaptığımız işlerin birçoğunun insan gücü yerine makineler tarafından yapılıyor olması insan yeteneklerini daha önemli bir hale getirmiştir. Bu durum beraberinde araştıran, eleştirel düşünebilen, problemlere çözüm üretebilen ve yaratıcı düşünebilen bireylere duyulan gereksinim giderek artmaktadır. Günümüzde eğitim sürecinden geçen insanların, bir yandan çevrelerinde hızla oluşan değişimlere uyum sağlamaları; diğer yandan çevrelerinde istenilen yönde değişme sağlayacak yeterlilikte yetişmeleri beklenmektedir (Summak ve Aydın, 2011).İnsanoğlunun üzerinde ilerleme kaydettiği pek çok konu aslında sınırsız yaratıcılığı ile oluşmuştur. Düşünecek olursak, yeni fikirler oluşturma yeteneğimizin aslında büyük oranda hayal dünyamızla desteklendiğini fark edebiliriz. Sanat, teknoloji, edebiyat, yemek kültürü, spor, mimari, her türlü moda akımı, mistik inanışlar, töreler, örf ve adetler, hatta benlik algımız bile yeryüzünün fiziksel sınırlarının dışında, sonsuza uzanan hayal gücü denizinin içinden ortaya çıkmaktadır (Orhon, 2011).

Çeşitli yönleriyle tartışılan yaratıcılık konusu önemini koruyan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilim dünyasında ortak bir tanımı olmamasına karşın genel bir ifadeyle tüm insanlarda yaratıcılığın bulunduğunu ve her insanın doğuştan itibaren az ya da çok yaratıcılık yeteneğine sahip olduğunu söylemek mümkündür (Kırıçoğlu, 2002). Yaratıcılık; esneklik, çok yönlü düşünme, duyarlılık, insanlara karşı uyanık ve ilgili olma, akıcılık, rahat, çabuk ve bağımsızca düşünebilme ve hareket edebilme, orijinallik, farklı ve değişik sonuçlara varabilme gibi özellikleri içeren bir süreçtir (Aral 1990, Tuna 2000, Çakmak ve Baran 2005). Kapsamlı tanımlardan birine göre ise yaratıcılık, var olan kalıpları yıkmak, başkalarının yaşantılarına açık olmak, alışılmışların dışına çıkmak, bilinmeyenlere doğru bir adım atmak, dayatılmış düşünce çizgisini kırmak ve yeni bir düşünce çizgisi ortaya koymak, belli bir problem için değişik alternatif çözümler getirmek, başkalarının izlediği yoldan çıkmak, başka şeylere yol açan yeni bir şey bulmak, yeni bir ilişki kurmak, yeni bir düşünce ortaya koymak, bilinmeyen yeni bir teknik veya yöntem icat etmek ve insanlara yararlı olan bir aracı veya aygıtı bulmaktır (Rıza, 1999).

Çağdaş ülkelerde eğitim sistemine getirilen en temel eleştirilerden birisi yaratıcılığın gelişiminin engellenmesiyle ilgilidir. Eğitim sisteminin öğrencilere potansiyellerini geliştirme fırsatı vermesi ve ülke kalkınmasında etkin rol oynayabilmesi için öğretimin içerik ve yöntemleri eleştirel düşünme, bilimsel düşünme, ilişkisel düşünme, akıl yürütme ve yaratıcı düşünme gibi becerileri kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmelidir (Doğan, 2005). Yapılan araştırmalar incelendiğinde; yaratıcı, eleştirel, yansıtıcı ve çok boyutlu düşünme becerilerinin bireyin, hayatının önemli bir bölümünü geçirdiği okullarda erken yaşlarda başlanarak daha kolay kazandırılabilceği düşünülmektedir. Eğitim sistemi, bireylerin yaratıcılık yönünü ortaya çıkaracak ve beraberinde yaratıcı bireylerin yetiştirilmesine imkân sağlamak için çağın gereklerine ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde göre hazırlanmalıdır.

*Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin
Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Yaratıcılık ve eğitim alanında yapılan araştırmalar arasında fen alanında yapılan araştırmalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu alandaki eğitimciler yaratıcılığın fen eğitimi için önemini fark etmiş ve bu alanda çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Fen eğitimi problem belirlenme, gözlem yapma, hipotez kurma, deney yapma, sonuç çıkarma ve bu sonuçları günlük hayatta karşılaşılan durumlarda kullanma becerilerini içermektedir. Bu yönüyle fen eğitimi bireylerin yaratıcılığını geliştirmede, bireylere farklı bakış açıları kazandırmada etkilidir. Dolayısıyla fen eğitimi ve yaratıcılık birbirini karşılıklı olarak destekleyen süreçlerdir.

Alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde okullarda uygulanan Sosyal Bilgiler öğretiminde öğrencilerin yeterli derecede özgür ve yaratıcı düşünemedikleri; sosyal bilgiler derslerinin öğrenciler tarafından ezbere dönük dersler olarak nitelendirildiği görülmüştür. Oysaki bu derslerin öğrencilerin günlük hayata uyumunda önemli bir yeri vardır. Bu sebeple sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı düşünceyi destekleyen farklı yöntemlerden yararlanılması ve sınıf ortamlarının buna uygun olarak düzenlenmesi gerekir.

Literatürde çok sayıda özellik sıralanmakla beraber her özelliğin her yaratıcı bireyde olmayabileceğinin altı çizilmektedir. Yaratıcılık özelliklerine sahip olan öğrencilerin tanınması ve bu potansiyellerini geliştirmede kendilerine yardımcı olunması için bazı kişilik özellikleri şunlardır.

- Kendine güvenen, risk alan,
- Yüksek enerjili ve maceracı,
- Meraklı,
- Oynamayı seven, şakacı ve mizahçı,
- İdealist,
- Kendi başına olmayı seven,
- Artistik ve estetik ilgilere sahip,
- Yeniliklere düşkün, acayip, gizemli ve karmaşık şeyleri seven,
- Düşünerek veya düşünmeden ani davranan (Öztunç, 1999).

Yaratıcı düşünmenin gelişmesine katkı sağlayacak biçimde yeni eğitim programları hazırlamak eğitim sistemimiz açısından önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle ilköğretime başlanan ilk yıllar belli bir yaratıcılık potansiyeline sahip öğrencilerin bu potansiyellerini geliştirebilmeleri ve kullanabilmeleri için uygun bir dönemdir. Yaratıcılıkla ilgili testlerin analizi yapıldığında çocukların bu testlere merak uyandıran oyunlar gibi yaklaşımları ilgi çekmektedir. Bunun sonucunda çocukların içten gelen bir güdüyle yaratıcı potansiyelini artırmaya çalıştıkları ve bundan zevk aldıkları kanısına varılmıştır(Bessis-Jaqui, 1973; akt: Erdoğan, 2006).Yaş ilerledikçe dışsal faktörler yüzünden yaratıcılık engellenir. Önemli olan öğretmenlerin bu konuda bilinçli, bilgili olmaları ve karşılaşılabilecek engellerin önüne geçmeleridir. Her şeyden önce öğretmenin kendisi yaratıcı olmalıdır ki düzenleyeceği eğitim ortamı ve öğrencisi de yaratıcı olabilsin ve gelişsinsin. Ancak maalesef uygulama söz konusu olunca gerçekleşmesi pek mümkün olmuyor. Daha çok ezbere olarak bilgi öğrenilmesine ve depolanmasına önem verilmektedir. Yaratıcılığı geliştirmeye imkân tanımayan bu durum, San'ın belirttiği gibi (San,1985) okulun ister istemez bir kurum olarak uygulamaya yönelmesinden kaynaklanmaktadır. Kurumsallaşmanın yaratıcılığı öldürdüğü de bilinmektedir. Ancak öğrencilerde tek tek kendine özgü olanın bulunması ve yönlendirilmesi pekâlâ mümkündür (Yolcu, 2001). Yapılması gereken, bilginin verildiği, ezberciliğe dayanan otoriter bir eğitim sistemi yerine, bilginin yapılandırılarak oluşturulduğu ve farklı şekillerde de kullanılmasına izin verildiği rahat, güvenli, orijinal fikirlerin çekinilmeden ortaya atıldığı öğrencilerin bulunduğu ortamlar hazırlayabilmektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme düzeylerini belirlemeye yönelik karşılaştırmalı araştırma yöntemine bağlı olarak betimsel bir araştırma modeli kullanılmıştır.

Örneklem/Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklemini 2012-2013 eğitim öğretim yılı güz dönemi Bayburt üniversitesi Sınıf öğretmenliği bölümünden 70 öğretmen adayı, Fen Bilgisi Öğretmenliğinden 70 öğretmen adayı olmak üzere toplam 140 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Sözel A Formu- Şekilsel A formu ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Torrance Yaratıcı Düşünme Testi günümüzde tüm Amerika'da, Avrupa ülkelerinin çoğunda yaratıcılığı tanımlama, ölçme ve değerlendirme alanlarında kullanılmaktadır (Sungur, 1997).Torrance yaratıcı düşünme testi ilk kez 1966 yılında

*Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin
Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanmıştır. Test okulöncesi, lise, üniversiteye kadar tüm yaş gruplarına uygulanabilmektedir. Torrance yaratıcı düşünce testi doğrudan yaratıcılığı ölçmesi açısından literatürde ayrı bir öneme sahiptir. 1966 yılında geliştirilen test "sözel" ve "şekilsel" kısımdan oluşmaktadır. Sözel kısımda yedi etkinlik, şekilsel kısımda ise, üç etkinlik olmak üzere toplam 10 adet etkinlik bulunmaktadır. Sözel kısımda bulunan etkinlikler sırasıyla; soru sorma, nedenleri tahmin etme, sonuçları tahmin etme, ürün geliştirme, alışılmadık kullanımlar, alışılmadık sorular, farz edin ki adlı faaliyetlerdir. Şekilsel kısımda bulunan etkinlikler ise sırasıyla; resim oluşturma, resim tamamlama ve doğrular adlı faaliyetlerdir. Testin tümünün uygulanma süresi yaklaşık olarak 75-80 dakika olup, kişi başına testin puanlanması da yaklaşık olarak aynı süreyi almaktadır (Aslan, 2001).

Verilerin Analizi

İlk olarak araştırmacı testin puanlamasında her bir boyuttan elde edilen puanların toplamını ele almış ve bu toplam puana yaratıcı düşünme beceri puanı adını vermiştir. Uygulanan testin puanlamasında her öğrenci için bir puan cetveli hazırlanmıştır. Bu cetvel üzerinde etkinliklere ait puanlar ayrı ayrı toplanarak akıcılık, esneklik, orijinallik ve detaylandırma puanları bulunmuştur. Puanlamada Torrance'ın belirlediği kriterler esas alınmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının sözel yaratıcılığın alt boyutları olan sözel akıcılık, sözel orjinallik ve sözel esneklik puanları arasında cinsiyet ve bölümleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla iki yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Bu testin ön şartları incelendiğinde verilerin aralıklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ön şartlarda yer alan verilerin normal dağılıma sahip olması şartına bakmak için çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Bu verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri aşağıdaki gibidir:

	skewness	Kurtosis
Akıcılık	0,830	0,901
Esneklik	0,314	-0,498
Orijinallik	0,564	-0,079

Elde edilen bu değerler -1 ile +1 arasında olduğu için çalışma grubunun normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Parametrik testlerin diğer varsayımı da varyansların homojen olmasıdır. Çalışma grubunun homojenliği Levene testi ile

incelenmiş; sınıf düzeyine ve cinsiyete göre yapılan analizde p (0,546) değeri 0,05'ten yüksek çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının şekilsel yaratıcılığın alt boyutları olan şekilsel akıcılıktan aldıkları puanların bölümleri bakımından ve cinsiyetleri bakımından anlamlı farklılık gösterip gösterilmediğine bağımsız t-testi ile ayrı ayrı bakılmıştır. Bu testin ön şartları incelendiğinde verilerin aralıklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu verilerin çarpıklık (0,597) ve basıklık (0,206) değerleri -1 ile +1 arasında olduğu için çalışma grubunun normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Şekilsel yaratıcılığının diğer alt boyutları için verilerinin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri aşağıdaki gibidir:

Bulgular

Sözel Form A için:

Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayıları -1 ile +1 arasında olduğu için bu veriler için iki yönlü anova kullanılabilir.

Tablo 2- Sözel Form-A testi akıcılık alt boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının aldıkları puanların cinsiyet ve bölümlere göre ortalamaları

	Gruplar	Ortalamalar
Cinsiyet	Kız	30,36
	Erkek	28,97
Bölümler	Sınıf	33,39
	Fen	26,21

Tabloda görüldüğü gibi bayan öğretmen adaylarının Sözel form-A akıcılık alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X}=30,36$), erkek öğretmen ortalamalarından ($\bar{X}=28,97$) fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının Sözel form-A akıcılık alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X}=33,39$), fen ilgisi öğretmeni ortalamalarından ($\bar{X}=26,21$) fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 3-Akıcılık boyutuna ilişkin anova sonuçları

Kaynak	Toplam Kareler	Ortalama Kareler	F	p
Cinsiyet	132,720	132,720	,915	,340
Bölüm	1667,296	1667,296	11,498	,001
Cinsiyet* Bölüm	129,355	129,355	,892	,347

Yukarıdaki tabloya göre, cinsiyet ($p=0,340>0,05$) ve cinsiyet*bölüm etkileşiminin ($p=0,347>0,05$) akıcılık puanı üzerinde etkisinin anlamlı olmadığı yanında, bölümün akıcılık üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu söylenebilir ($p=0,001<0,05$).

*Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin
Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Tablo 4-Sözel Form-A testi esneklik alt boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının aldıkları puanların cinsiyet ve bölümlere göre ortalamaları

	Gruplar	Ortalamalar
Cinsiyet	Kız	17,27
	Erkek	16,33
Bölümler	Sınıf	18,68
	Fen	15,10

Tablodan görüldüğü gibi bayan öğretmen adaylarının Sözel form-A esneklik alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X} = 17,27$), erkek öğretmen ortalamalarından ($\bar{X} = 16,33$) fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının Sözel form-A esneklik alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X} = 18,68$), fen ilgisi öğretmeni ortalamalarından ($\bar{X} = 15,10$) fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 5-Esneklik boyutuna ilişkin anova sonuçları

Kaynak	Toplam Kareler	Ortalama Kareler	F	p
Cinsiyet	50,712	50,712	1,424	,235
Bölüm	404,374	404,374	11,352	,001
Cinsiyet* Bölüm	58,380	58,380	1,639	,203

Yukarıdaki tabloya göre, cinsiyet ($p=0,235>0,05$) ve cinsiyet*bölüm etkileşiminin ($p=0,203>0,05$) esneklik puanı üzerinde etkisinin anlamlı olmadığını yanında, bölümün esneklik üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu söylenebilir ($p=0,001<0,05$).

Tablo 6-Sözel Form-A testi orijinallik alt boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının aldıkları puanların cinsiyet ve bölümlere göre ortalamaları

	Gruplar	Ortalamalar
Cinsiyet	Kız	17,55
	Erkek	17,59
Bölümler	Sınıf	19,38
	Fen	15,75

Tablodan görüldüğü gibi erkek öğretmen adaylarının Sözel form-A orijinallik alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X} = 17,59$), bayan öğretmen ortalamalarından ($\bar{X} = 17,55$) fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmeni

adaylarının Sözel form-A orijinallik alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının ($\bar{X} =19,38$), fen ilgisi öğretmeni ortalamalarından ($\bar{X} =15,75$) fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 7-Orijinallik boyutuna ilişkin anova sonuçları

Kaynak	Toplam Kareler	Ortalama Kareler	F	p
Cinsiyet	2,470	2,470	,032	,858
Bölüm	445,428	445,428	5,828	,017
Cinsiyet* Bölüm	1,947	1,947	,025	,873

Yukarıdaki tabloya göre, cinsiyet ($p=0,858>0,05$) ve cinsiyet*bölüm etkileşiminin ($p=0,873>0,05$) esneklik puanı üzerinde etkisinin anlamlı olmadığını yanında, bölümün orijinallik üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu söylenebilir ($p=0,017<0,05$).

Sonuç ve Öneriler

Elde edilen bulgulara göre,

Akıcılık alt boyutuna bakıldığında; kız öğrencilerin bu alt boyutta aldıkları puan ortalamaları erkek öğrencilerin aldıkları puan ortalamasından fazla olmakla birlikte cinsiyetin akıcılık puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yokken sınıf öğretmeni adaylarının akıcılık alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları fen bilgisi öğretmen adaylarının aldığı puan ortalamalarından fazladır ve öğrenim görülen bölümün akıcılık alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmen adaylarının her ikisinde de en yüksek puanın akıcılık düzeyine ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toplam puanlarda ortaya çıkan bu sonuç, yapılmış diğer çalışmalarca da desteklenmektedir. Şen (1999)'in hemşirelik yüksekokulu öğrencileri ve Çetingöz (2002)'ün okul öncesi öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmalarda, öğrencilerin Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nden aldıkları toplam puanlarına ilişkin aritmetik ortalamalara göre en yüksek değer akıcılık düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır ve bu sonuca göre, öğretmen adaylarının yaratıcılığın alt boyutu olan ve düşünce ürünlerinin sayısal olarak fazlalığı şeklinde ifade edilen akıcılık boyutunda daha fazla yaratıcılık beceri düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Esneklik alt boyutuna bakıldığında; kız öğrencilerin bu alt boyutta aldıkları puan ortalamaları erkek öğrencilerin aldıkları puan ortalamasından fazla olmakla birlikte cinsiyetin esneklik puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yokken sınıf öğretmeni adaylarının esneklik alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları fen bilgisi öğretmen adaylarının aldığı puan ortalamalarından fazladır ve öğrenim görülen bölümün esneklik alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. En düşük düzeyin esneklik düzeyi olduğu görülmüştür. Bu durum, araştırmaya katılan her iki bölüm öğrencilerinin çok sayıda fikir üretebilme

*Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin
Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

yeteneklerini olayları farklı yönleriyle ele alabilme bakımından kullanamadıklarını ortaya koymaktadır.

Orijinallik alt boyutuna bakıldığında; erkek öğrencilerin bu alt boyutta aldıkları puan ortalamaları kız öğrencilerin aldıkları puan ortalamasından fazla olmakla birlikte cinsiyetin orijinallik puanı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yokken sınıf öğretmeni adaylarının orijinallik alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları fen bilgisi öğretmen adaylarının aldığı puan ortalamalarından fazladır ve öğrenim görülen bölümün orijinallik alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinin esneklik ve orijinallik boyutlarında akıcılık düzeyine göre düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Esneklik, bireylerin çeşitli konularda ve farklı yaklaşımlar kullanarak fikir üretme becerilerini tanımlamakta ve karşılaştıkları sorunlara farklı açılardan bakabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Öğretmen yetiştirmede de farklı konulara farklı yöntem ve tekniklerle yaklaşmak yoluyla esneklik becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olunabilir.

Eğitimin tüm aşamalarında öğrencilerin düşünebilmeleri ve bu düşüncelerini söylemeleri için fırsatlar sağlanması, öğrencilerin düşüncelerinden dolayı eleştirilmemesi ve yargılanmaması yaratıcı düşüncenin ortaya çıkması ve geliştirilmesi açısından oldukça büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

Aral, N. 1990. *Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ortaokul son sınıfa devam eden öğrencilerin yaratıcılıkları ile ilgili alanlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Doktora tezi (basılmamış).Ankara Üniversitesi, Ankara.

Aslan, E. (2001). Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe Versiyonu. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 19-40.

Çakmak, A. ve Baran, G. 2005. Anasınıfına devam eden altı yaşındaki köy ve kent çocuklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Kırıkkale örneği).Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler, Yayın No: 11, Ankara.

Çetingöz, D. (2002). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişiminin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Doğan, N., (2005). *Yaratıcı Düşünme ve Yaratıcılık, Eğitimde Yeni Yönelimler*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tevfik İŞLEYEN, Betül KÜÇÜK

Erdođdu, M.Y. (2006). Yaratıcılık İle Öğretmen Davranışları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17):95-106.

Summak, A.E., Aydın, Z. (2011). Yaratıcılık ve Ulusal Eğitim Programlarında Yaratıcılığa İlişkin Araştırmalar, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1):362-385.

Şen, H. (1999). *Yaratıcı Düşünmenin Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Kırıoğlu, O.T., (2002), *Sanatta Eğitim: Görmek, Öğretmek, Yaratmak*, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Orhon, G., Yaratıcılık; *Nörofizyolojik, Felsefi ve Eğitsel Temeller*, Pegem Akademi, Ankara, 2011.

Öztunç, M., (1999). *Yaratıcı Düşünce Üzerine Ailenin Etkisi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Rıza, E.T., (1999), İlköğretim Türkçe Derslerinde Yaratıcılığı Geliştirme Teknikleri, *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6.

Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*, Evrim Yayınevi, İstanbul.

Tuna, B. K. (2000). Ortaokul birinci sınıfa devam eden iş eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Türkiye II. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri-2000*, 71-82, Ankara.

Yolcu, E. (2001). *Solyanlı çocuklarda sanatsal yaratıcılık (12-15 yaş grubu çocuklar üzerinde bir inceleme)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.